

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧА/УЧИТЕЛЯ ЯК СПОСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК

Огаренко Тетяна Анатоліївна

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри української філології та журналістики
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна
tetogarenko@gmail.com

Олексюк Любов Іванівна,

учитель української мови та літератури
Гімназія «Сузір'я – 19»
м. Олександрія, Україна

Вступ. Педагогічна діяльність передбачає постійне вдосконалення професійних навичок. Підвищення кваліфікації врегульоване певними законодавчими актами, зокрема, ст. 59 Закону України «Про освіту», ст. 60 Закону України «Про вищу освіту» та Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №800 від 21 серпня 2019 р.

Метою статті є вивчення шляхів і способів підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Матеріали та методи. Основними видами підвищення кваліфікації є:

- навчання за програмою підвищення кваліфікації, у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо;
- стажування (тобто навчання на робочому місці після або одночасно з теоретичною підготовкою для оволодіння практичними навичками).

Існують також інші (додаткові) види підвищення кваліфікації, такі як:

- участь у програмах академічної мобільності;
- наукове стажування;
- самоосвіта (інформальна освіта);

- здобуття наукового ступеня (доктора філософії чи доктора наук);
- здобуття вищої освіти (освітнього ступеня бакалавра або магістра).

«Підвищення кваліфікації вчителів спрямоване на розвиток семи компетентностей, а саме: професійно-педагогічної, соціально-громадянської, загальнокультурної, психологічно-фасилітативної, мовно-комунікативної, підприємницької та інформаційно-цифрової. Таке всеохоплення компетентностей свідчить про те, що сучасні курси спрямовані не лише на вдосконалення професійної майстерності педагога, а й на покращення умінь та навичок з тих галузей знань, які є дотичними до діяльності будь-якого вчителя» [4].

Необхідно зазначити, що науковці наголошують на потребі врахування андрагогічних компонентів у роботі з викладачами з метою підвищення кваліфікації. В. М. Буренко стверджує, що модель професійної підготовки викладача/вчителя на основі андрагогічного підходу має містити такі компоненти: «1) методи навчання (групові, ігрові, рефлексивні, комбіновані, інтегровані, проблемно-пошукові); 2) мотивація навчання (досвід учителя, індивідуальні можливості, індивідуальні стилі навчання, активні форми роботи з розвитку професійних умінь, роль викладача у створенні оптимальних умов для професійної перепідготовки вчителя гуманітарного профілю); 3) принципи навчання дорослих (самостійне навчання, спільна діяльність, урахування досвіду, індивідуалізація, системність, контекстність, актуалізація, еkleктичність, самосвідомість); 4) принципи педагогічної творчості викладача (суб'єктивність, діагностика, оптимальність, взаємозалежність)» [1, с. 11].

«Андрагогічна компетентність виступає як сукупність взаємопов'язаних ціннісно-сміслових орієнтацій, психолого-андрагогічних знань, умінь, досвіду, якостей викладача системи післядипломної педагогічної освіти, що дозволяють ефективно здійснювати андрагогічну взаємодію з дорослими слухачами з метою їх професійно-особистісного вдосконалення. Андрагогічна компетентність викладача передбачає оволодіння ним нових професійних ролей, які сприятимуть

створенню особливих відносин зі слухачами (як куратор-тьютор, фасилітатор, консультант тощо); вдале використання активних методів навчання, спрямованих на розвиток ініціативи та відповідальності категорії методичних працівників, можливості для самовизначення і творчої самореалізації, розвиток навичок самоосвітньої діяльності, особливо на дистанційному етапі навчання» [3].

Василенко Н. В. зазначає, що «стає очевидним, що в умовах інформаційного суспільства освіта має бути безперервною, а в її впровадженні істотну роль надалі будуть відігравати ІКТ; при цьому їх використання зумовлює нові завдання, вирішення яких можливе на основі застосування теорії педагогіки, методики, адміністративного управління і фінансування, забезпечення якості навчання, права інтелектуальної власності тощо» [2].

Без сумніву, інформаційні технології відіграють важливу роль у навчальному процесі, тому підвищення інформаційної грамотності педагога є актуальною проблемою. Останні події у світі загострили питання створення єдиного інформаційно-освітнього середовища. Організація навчального процесу в умовах пандемії неможлива без використання дистанційних технологій.

Підвищення кваліфікації педагогічного працівника відбувається постійно в першу чергу за рахунок самостійного вдосконалення. Оволодіння новими методиками дистанційного навчання стали потребою часу, тому кожен учитель, викладач змушений був адаптуватися до умов і виробляти навички роботи з новими платформами для задоволення освітніх потреб учасників навчального процесу.

Інформаційний простір пропонує достатню кількість систем дистанційного навчання, однак завданням педагога є вибір найдоступніших і найефективніших додатків, адаптованих для вивчення конкретної дисципліни.

Для закладів вищої освіти доступною є система дистанційного навчання Moodle, яка є безкоштовною платформою з відкритим входом. Moodle підходить для організації дистанційного навчання великого освітнього закладу. Навчальні

елементи Moodle різноманітні, однак для ознайомлення з усіма можливостями цієї системи необхідна буде консультація фахівця.

Як для середньої, так і для вищої школи доступним і зручним є використання Classroom. Це безкоштовний сервіс (і в цьому переваги), який уможливить:

- створення свого класу/групи;
- організацію запису учнів/студентів на курс;
- передачу необхідного навчального матеріалу;
- оцінювання завдань учнів/студентів;
- організацію спілкування учасників навчального процесу.

Найвідомішим і найпопулярнішим додатком за період карантину став Zoom. Цю програму можна встановити на різні пристрої, використовувати в будь-якому місці, де є Інтернет, вона легка у використанні й задовольнить потреби як учнів і вчителів шкіл, так і викладачів та студентів вищих навчальних закладів. Значна кількість учасників (до 100 осіб), достатня тривалість сесії (до 40 хв), функція демонстрації екрана роблять цю платформу зручною, мобільною, доступною.

Висновки. Отже, педагогічна діяльність вимагає постійного вдосконалення навичок, зокрема шляхом підвищення кваліфікації. Відповідно до законодавства вчитель/викладач зобов'язаний не рідше одного разу на п'ять років засвідчити підвищення рівня своєї майстерності в різний спосіб: пройти курси, відвідувати вебінари, брати участь у семінарах тощо. Однак обов'язковим і безперервним є самоосвіта педагога, і особливе місце в сучасних умовах посідає підвищення інформаційно-комп'ютерної грамотності педагога для задоволення освітніх потреб учасників навчального процесу.

Список літератури

1. Буренко В. М. Андрагогічний підхід до професійної перепідготовки вчителя гуманітарного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 2005. 22 с.
2. Василенко Н. В. Технологія організації самостійної роботи в системі безперервного навчання педагогічних працівників. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2880 (дата звернення 20.01.2023).
3. Катюк Я.Л. Психолого-андрагогічні умови розвитку професійної компетентності працівників методичних служб у процесі підвищення кваліфікації. *Вісник післядипломної освіти* : зб. наук. праць /Ун-т менеджменту освіти НАПН України ; редкол. : О. Л. Ануфрієва (та ін). Вип. 12(25). К., 2015. С. 80-90.
4. Форми підвищення кваліфікації вчителів. URL: <https://www.op.ua/pedclass/naukova-stattya/formi-pidvischennya-kvalifikaciyi-vchiteliv> (дата звернення 15.01.2023).